

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Začasno le enkrat na teden.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Velika Čolnarska ulica šte. 19.

Naslov za dopise: Ljubljana p. p. 168.

Naslov za telegrame: »Naprejš«, Ljubljana.

Čekovni račun šte. 14.398, (KDZ)

NAPREJ

Glasilo Jugoslovanske socialno demokratične stranke (JSDS).

Letnik VIII., šte. 18.

Četrtkova »Naprejš« številka
izhaja kot tednik:

LJUDSKI GLAS

Glasilo Kmetko-delavske zveze.
Stane letno 72 Din
mesečno 6 Din

Pravljica o Vsedelavskem zletu.

Živel je mož, ki je znal vse delati. Ime mu je bilo Proletariat.

Živel je pa tudi mož, ki je znal vse zase porabiti. Ime mu je bilo Demagog.

Oba sta vedno skupaj hodila. Drug brez drugega nista mogla biti. Razšla sta se šele, ko Proletariat že ni imel več ničesar, za kar bi ga mogel Demagog ogoljufati.

Vendar se je Demagog kmalu zopet vrnil. Jezno ga je vprašal Proletariat:

»Čemu si prišel nazaj? Slekli si me do nagega, zdaj niti dela nimam več!«

Demagog pa se ne meni za očitke, temveč pravi z glasom dobrega gospodarja:

»Spomni sem se na službo, ki jo lahko nastopiš. Zdaj stradaš brez haska, kaj če bi stradal za denar? Ljudje tako radi gledajo umetnike v stradanju. Sedel boš v stekleni kletki, jaz bom pa vstopnice prodajal. Ko mine 40 dni, si bova denar razdelila.«

Proletariat je vedel iz svojih bogatih izkušenj, da ga bo Demagog zopet ogoljufal. Vendar si je mislil, da se izplača poskusiti. Če strada kdo brez haska, zakaj bi ne stradal rajši za denar...

Kako se je zadeva končala, o tem pravljica molči. Zlasti molči o tem, kako sta si Demagog in Proletariat delila denar. Pač pa pripoveduje, da ima Demagog mnogo denarja, sploh da je zelo dober gospodar...

Politično združenje slovenskega, hrvatskega in srbskega delavstva.

Na poročilo v zadnjem »Naprejš« (Akcija za ustanovitev združene socialno demokratične delavske stranke v Beogradu) smo prejeli od nekčega sodruga sledeči predlog kot temelj za resolucijo, ki naj bi jo sprejel letošnji strankin kongres:

Kongres JSDS in KDZ ugotavlja:

1. Da je bratska srbska socialna demokracija (srbska social. demokr. stranka, Glavni radniški savez in Prosvetni klub) potom svojih parlamentarnih predstavnikov Dragiše Lapčevića in drugih v težkih dneh balkanske in svetovne vojne v letih 1912—1918 zavzemala vseskozi pravilno socialistično stališče proti vsem imperialističnim vojnem, da si je bila obdana od hudega nacionalnega šovinizma in čeprav je bila Srbija od inozemskih imperialistov okupirana.

2. Da je obžalovati razkol jug. socialne demokracije, ki se je na kongresu zedinjenja leta 1919 v Beogradu obnovila pod imenom Socialistična delavska stranka (komunistov) in Centralno sindikalno radniško veče. Ta razkol je povzročila večina centralnega sveta KPJ, ki je na svoji seji kljub temu, da je bila po s. Klemenčiču opozorjena na škodljive posledice takega sklepa za časa »Obznane«, sklenila izključiti vse podpisnike manifesta opozicije, ne da bi člani tega centralnega sveta imeli priliko prečitati ta manifest. Razkol je torej povzročilo nedemokratično ravnanje takratne večine vodstva KPJ.

3. Vsi prejšnji in poznejši razcep v Srbiji, na Hrvaškem in v Sloveniji so se izvršili tako v strankinih kakor v strokovnih, prosvetnih in gospodarskih organizacijah v glavnem radi tega, ker se vodstva teh organizacij niso držala socialnodemokratičnega programa, ker so brezobzirno gazila sklepe kongresov in drugih forumov, uvedla mesto proletarske demokracije v organizacijo kapitalistične metode, tajno politiko, pučizem, črne fonde, korupcijo s kapitalom, na drugi strani pa so se voditelji oportunistično lovili za trenutnimi uspehi, delali kompromise z buržoazijo na škodo proletariata in proti proletarskemu programu.

4. Jugoslovanska socialno demokratična stranka je kljub raznim poskusom nekaterih članov in dela vodstva obdržala svoje organizacije in kontinuiteto svojega delovanja radi zavednosti svojega članstva, ki z lastnimi prispevki vzdržuje stranko, ne da bi klonila pred napadi z leve in desne.

5. V svoji borbi za samoupravo in samoodločbo občin, za svobodo tiska in druge programatične zahteve Jug. soc. dem. stranke ni našla nobene podpore niti pri SPJ v Beogradu niti pri Neodvisni Del. stranki niti pri internacionalah, ampak so njena prizadevanja za enotno akcijo v Delavskih zbornicah, pri parlamentarnih in občinskih volitvah, za izvajanje delavskega zavarovanja, za svobodo tiska in druge programatične socialistične zahteve našle pri SPJ in Neodvisni delavski stranki

na popolno nerazumevanje in celo na direktno sovražne, nerazredne in čisto kapitalistične metode.

6. Zato naša stranka ne more imeti zaupanja v vodstvo SPJ niti v vodstvo NDS, dokler ta vodstva svojega sovražnega delovanja v vprašanih skupnega razrednega nastopa v borbi proti kapit. reakciji ne obrazložijo in opravičijo svoja dosežanja delovanja. Združenje brez iskrenosti, brez prepričanja o potrebi združenja ter brez načelne enotnosti v glavnih vprašanih socialistične politike ne bi bilo združenje, temveč začetek ponovnih razcepov, ki bi med proletariatom rodili nova razočaranja in novo oslabitev odpora proti kapitalističnemu sistemu.

7. Če teži »Akcijiski odbor delavskega zedinjenja« s svojo akcijo za iskrenim, poštenim, proletarsko demokratičnim združenjem delavskega razreda v državi Srbiji, Hrvatov in Slovencev, tako prizadevanje od srca pozdravljamo. Na takem združenju smo pripravljeni — tako kakor je naša stranka delala leto 1909, 1910 na balkanskih konferencah, iskreno sodelovati, seveda v okviru našega programa.

8. K uvodnemu delu vašega predloga pa bi imeli še pripomniti, da smatramo samo tako združenje za trajno in koristno, ki obsega najzavednejši del proletarskega razreda. Združitev nezavednih, ali neproletarskih elementov, združitve onih, ki smatrajo delavski razred za objekt, koristi samo kapitalu in ustvarja novo razcepjenost.

9. Glede 7 točk vašega načelnega temelja za združenje pa moramo omeniti sledeče v splošnem:

a) Ni po načelih proletarske demokracije, da ena skupina stavlja ultimativno drugim strankam, ki jih poziva na združitev, načelni temelj češ: **sprejmi ta naš načelni temelj!** Mi nismo bili pozvani na sodelovanje pri pri tem načelnem temelju. Mi se tudi z njegovo formulacijo ne strinjamo: preveč splošno je formuliran. Pod oportunistično in boljševiško politiko, pod oportunističnimi in boljševiški metodami, ki jih ta temelj odklanja, ne vemo, kaj se misli. Ni mogoče, da bi celokupna politika takozvanih oportunističnih in boljševiških strank povsod na vsem svetu bila v škodo proletariata. Mi želimo konkretno formuliranje točke 3:

Politiko in taktiko, ki izvira iz oportunističnega voditelja ali iz anarhističnega in individualističnega mišljenja o uloži nasilja v ljudskem občestvu, združena stranka odklanja, ker taka politika in taktika ni v interesu proletariata in socializma.

V točki 5 predlagate, da bi združena delavska stranka sprejela načelo strankarske neodvisnosti in nevtralnosti napram strokovnemu gibanju. Ta formulacija za nas ni sprejemljiva. V Sloveniji kakor drugod v Evropi obstajajo strokovne organizacije z različnimi programi. Mi smatramo, da je pri nas najbolj škodljiva za interese proletariata in socializma propaganda politične nevtralnosti napram strokovnemu gibanju. Stranka mora zavzeti napram raznim strokovnim gibanjem v tu- in inozemstvu svoje stališče. Ne more biti nevtralna. To tudi dokazujete, ker na istem mestu, kjer zahtevate nevtralnost, zavzimate stališče napram kongresu sindikalnega zedinjenja. Torej niste nevtralni.

Mislimo, da bi bila pravilna in nedvoumna formulacija točke 5 sledeča:

Stranka bo v svojem delovanju zavzela na svojih forumih jasno stališče napram vsem sindikalnim organizacijam v tu- in inozemstvu. Do tedaj pa združena del. stranka obsoja in zavrača izkoriščanje strokovnega delavskega gibanja od strani kapitalističnih, oportunističnih, anarhističnih ali sindikalističnih voditeljev pri izvajanju njihove škodljive antiproletarske, cehovske, nacionalistične, verske, demagoške ali birokratske politike. Združena del. stranka izjavlja, da se bo borila za popolno enotnost strokovnega, političnega, prosvetnega in združnega delavskega razrednega gibanja.

Tudi točka 6 je dvoumno formulirana. Zato predlagamo:

Zdr. del. stranka se bo borila, da postanejo delavske socialne ustanove (Delavske zbornice in okrožni uradi za zav. del.) avtonomne delavske ustanove v katerih naj odločuje volja njih članov, izražena pri svobodnih, tajnih, proporcionalnih, splošnih in direktnih volitvah vseh članov. Zavrača birokratizacijo, paritetno odločevanje delodajalcev, kakor tudi izkoriščanje sredstev teh ustanov po bankah in v svrhu korupcije strokovnih in drugih organizacij.

Tudi z nevtralnostjo napram vsem obstoječim političnim internacionalam ne moremo soglašati, ker je taka nevtralnost tako nasprotna prvi točki 1. vašega načelnega temelja. Mi sicer nismo formalno včlanjeni niti v eni od 4 političnih internacional, toda iz tega še ne sledi, da smo načelno za nevtralnost napram tem internacionalam!

Stane mesečno 25 Din, začasno 6 Din.
Za inozemstvo 35 Din, začasno 10 Din.

Oglasi:

Prostor 1 × 55 mm 60 par, Mali oglasi: beseda 60 par, najmanj 5 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. — Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije za list so poštne proste.

Mislimo, da bi se ta točka pravilno glasila:

Zdr. del. stranka začasno ne vstopi v nobeno od obstoječih internacional. Čim se konsolidirajo notranje razmere v stranki, bo o vprašanju internacionalne zveze razpravljala na kongresu po predhodnji pismeni in ustni diskusiji o tem problemu. Sklep kongresa je obvezen za nadaljnje stališče stranke v tem vprašanju.

Do tedaj pa se bo zdr. del. stranka zavračajoč versko, nacionalistično in anarhistično politiko in metode v internacionalnem delovanju borila za združitev vseh zavodnih marksistično mislečih in delujočih internacionalnih delavskih, strokovnih, političnih, prosvetnih in združnih organizacij v eno samo razredno internacionalo, sposobno za borbe.

Dragi sodrugi! Vidite torej, da bi bilo potrebno, če želimo iskrenega združenja, ki bi bilo v interesu proletariata in socializma, da **paritetni odbor** najprvo sestavi pravi načelni temelj za združenje. Ako se ta temelj na proletarsko demokratičen način doseže, bo tudi mogoče doseči enotnost v programu, statutu, resolucijah in manifestih. Mislimo, da ne gre za kako novo stranko, temveč za **obnovo socialne demokracije v Jugoslaviji**.

Ker smo mi voljni prevzeti vso odgovornost ne samo pri sprejetju programa in statuta, temveč tudi pri njegovem izvajanju, je potrebno sprejeti vsak sklep tako, da ga bo mogoče tudi izvršiti.

Dokler nimajo tudi ostale skupine in stranke javno objavljenih organizacij in članstva, je težko doseči statut, ki bo garantiral sposobnost združene stranke za življenje. Potrebno se bo ozirati na **prehodno stanje**, čas v katerem bi lahko bratske stranke in skupine v Srbiji, na Hrvaškem in drugod obnovile svoje organizacije, da se ne bi zgodilo, da bi skupine, ki nimajo niti organizacij, niti članstva preglasovale stranke, ki imajo že več let javno objavljene organizacije in članstvo.

★

Na sestanku ljubljanske kraj. organizacije JSDS je bilo v tem predlogu zlasti pogrešano, da ne naglašamo samoupravnega principa. To pa tem bolj, ker ima naša stranka že iz l. 1921 žalostne izkušnje, kaj pomeni centralistično zedinjenje. Par belgrajskih gospodov je hotelo takrat s pomočjo par ljubljanskih gospodov spraviti vse slovensko delavsko gibanje pod svojo kuratelo. Ko se organizacije niso dale speljati na led, ampak so za čas, dokler se tudi v praksi ne ustvari resnična na organizacijah sloneča stranka po vsej državi, sprejele zedinjenje le pogojno, zlasti svoj statut so ohranile in ga strogo izvajale napram neorganiziranim gospodom poslancem, advokatom itd. Ti gospodje so komandirali iz Belgrada in se jezili, da organizacije nočejo ubogati »višje instance«, dočim zahtevajo disciplino za sebe. I seveda! Kdo pa je tako neumen, da se bo dal komandirati od neorganiziranih? Najprej moraš biti organiziran v svoji krajevni organizaciji, prej ne moreš biti član »glavnega odbora«, ki ima pravico, tem krajevnim organizacijam »komandirati«. To je tako jasno ko beli dan, samo demokratskim hlapcem to ni šlo v glavo, oziroma v glavo bi jim bilo že še šlo, ne pa v — žep.

Zato je treba proti centralističnim težnjam vselej postaviti samoupravni princip. Centrala ima pravico odločevati šele takrat, kadar jo tvorijo krajevne organizacije, kajti iz teh mora iti vsa oblast!

Združitev mora iti torej od spodaj. Delavstvo se mora združiti najprej krajevno, samo med seboj. Krajevne organizacije potem tvorijo okrožne in pokrajinske organizacije, te pa se federativno združijo v državno in internacionalno zvezo.

Srbska socialna demokracija je vselej stala na tem stališču tudi iz državopolitičnih ozirov. Za Makedonijo je zahtevala samoupravo, ne pa neumne in nemogoče zahteve, naj se Makedonci pridružijo bodisi srbskemu bodisi bolgarskemu narodu, potem pa naj se temu ali onemu priključijo centralistično. Kajti take zahteve so krive, da se ljudstvo med seboj prepira za prazen nič v nacionalnih vprašanjih, kakor se proletariat prepira za prazen nič v vprašanjih II. ali III. internacionale. Saj vendar ne gre za to, da ostanemo vsi člani te ali one, ampak zato gre, da se ljudstvo povsod samo upravlja.

Ustvarite si organizacije, ne bodite divjaki, potem bo zelo lahko mogoče ustvariti tudi federativno zvezo teh organizacij.

Kdor je za resnično združitev, ne dela za manifestacijski kongres združenja in ne zahteva, naj še pred tem kongresom vse organizacije sklenejo svojo razdružitev. To je razbijanje za ceno »idealističnega« združevanja v zraku. Socialna demokracija je za federativno združenje!

Za politiko in proti demagogiji.

Politika je delo za skupnost.

Za občo skupnost, ne samo za nekatere.

Da je tako delo za skupnost potrebno, tega ne oporeka nihče. Torej tudi nihče ne oporeka, da je potrebna politika.

Vendar pa slišimo dan na dan glasove, da je treba politiko odpraviti. Kako je to? Odkod to nesoglasje?

To nesoglasje je iz prakse. Kajti samo v teoriji je politika delo za skupnost, v praksi je pa politika nekaj popolnoma drugega — le poslušaj, kaj pravijo ljudje:

»Politika je kurba.«

Tako pravijo in zato zahtevajo, da je treba politiko odpraviti.

Nikakor ljudje ne zahtevajo, da naj se odpravi delo za skupnost, ampak le kurbarija naj se odpravi. Ločitev teh dveh pojmov je nujno potrebna, zato je treba rabiti za vsakega teh pojmov posebno besedo: politika za prvega, demagogija za drugega.

Tisto, kar politične stranke navadno delajo in zaradi česar se toliko govori proti strankarstvu, tisto ni politika, ampak demagogija. Kadar take stranke delajo »strankarsko«, to ni delo za stranko in za znago strankinih načel, ampak le delo za voditelje in za materialne koristi voditeljskih žepov. Taka stranka sploh nima stalnih načel, ampak kaže na zunaj vselej tista načela, ki so pri ljudstvu najbolj priljubljena, v resnici pa dela kravie kupčije in je pripravljena ta načela vsak dan prodati, zaradi dobička zamenjati, in strahu zatajiti, za ceno oblasti tudi slovesno preklicati. Voditelji, ki delajo take nedoslednosti, se zavedajo, da s tem svoji stranki škodujejo, da spravljajo med svoje pristaše zmedo itd. A za to jim ne gre, da imajo le oni to, česar so si želeli — ljudstvu pa razlagajo s pravo lopovsko predrznostjo, da je bilo iz »taktičnih« razlogov potrebno za nekaj časa odstaviti programatične zahteve z dnevnega reda. Zaradi te demagogije imamo vse polno strank, ki zastopajo ljudske, narodne, kmečke in delavske interese, dobro se godi pa samo voditeljem.

To »politiko« je treba odpraviti, ta »politika« je, ki jo ljudstvo imenuje kurbo; treba ji je pa najprej vzeti ime, ki ji ne pritiče in jo imenovati s pravim imenom: demagogija.

Zdrava organizacija torej ne sme govoriti, da je nepolitična, ampak mora proglasiti, da je nedemagoška.

To velja tudi za strokovne organizacije. Odstraniti je treba voditeljstvo, ki se z grško besedo imenuje demagogija, to je zdravo in potrebno, škodljivo je pa, če kdo v teh organizacijah zahteva »samo strokovnost«. Politika kot delo za skupnost je tudi v teh organizacijah potrebna.

Ni res, da je ta nauk preučen in za delavce pretežak. Res je le, da delavci temu nauku ne zaupajo, ker so žili že prevečkrat ogoljufani. To nezaupanje ni nič slabega, kajti dvom je vir napredka, dvom uči misliti. Če delavstvo naši stranki ne zaupa, če o njej dvomi, to ni slabo znamenje, ampak dokaz, da se hoče prej prepričati, če je res kaj vredna. Slabo je le, če ima kak delavec predsodke in če zaradi teh predsodkov noče ničesar slišati, ničesar videti, ničesar čitati. N. pr. če je obupal nad skupnostjo in se briga edino še za svoj osebni uspeh. Taki so pa redki. Več jih je, ki so iz bolj-ših razlogov začeli sovražiti socialno demokracijo in se od takrat prav nič ne menijo zanjo ter mislijo, da je še vedno taka, kakor je bila za časa ministerialističnih voditeljev, ki niso dali članstvu nič besede. Ker se vsa ta leta niso nič brigali za soc. dem. stranko, ne vedo, da so bili ti voditelji prisiljeni umakniti se med »samo strokovne« demagoge. Delavci, ki tega ne vedo, so pripravljeni organizirati se »samo strokovno« zato, da ne padejo zopet ministerialistom v roke, a prav ti ministerialisti imajo te »samo strokovne« organizacije v rokah.

Da se tak položaj razčisti, za to je treba let. Osmo leto je naša stranka na pravem potu javnega poštenega delovanja. Ko smo to delovanje začeli, smo že naprej vedeli, da ne bo čez noč rodilo uspeh. Razbijati je lahko, graditi težko. Zlasti še, ker je v reakciji položaj delavstva tako težak, da kapital zdaj tega, zdaj onega zaupnika lahko kupi in so le najbolj značajni in najbolj močni dovolj silni, da se postavijo korupciji po robu. Jeram je bil močan, pa je bil odpihan med pleve z izgovorom, da za trajno ne more tega nihče zdržati. Pred njim smo imeli in za njim bomo še imeli take pleve, toda delavstvo pojde preko njih, kakor je šlo dozdaj. Pleve s svojim tarnanjem, da »tako ne pridemo nikamor«, pač zelo zadržujejo razvoj, zadržati ga pa ne morejo. Kručič je pomenil tako velik zadržek, da je trboveljska organizacija oddala vodstvo slovenskega proletariata v roke Mežičanom. A zato ni v Trbovljah prenehala soc. dem. organizacija, le zadržal se je njen napredek, ki bo pa po premaganju tega zadržka potem za toliko večji, kajti na zgledu takega predsednika se delavstvo praktično uči, da mora svoje organizacije res samo vzeti v roke.

Po 8 letih je to med delavstvom že precej jasno. Od povsod se oglašajo glasovi, da je naša stranka edino pošena stranka, v kateri res odločajo člani sami, samo to da je njena napaka, da je tako majhna.

To je uspeh. Kajti kdor res tako misli, ne bo pre-mišljeval, da je majhna, ampak jo bo s svojim pristopom povečal. Kdaj — to je zadeva njegove vesti, ne kričanja naše stranke.

Sodrug, ki hočejo naše strokovne sekcije napraviti za »samo strokovne«, češ, delavci hočejo vstopiti, pa zaradi tega ne marajo, ker smo tudi politična organizacija, ti sodrugi so v veliki zmoti.

Delavci se ne bojijo poštene politike, ampak samo demagogije. In naša stranka bo veljala za demagoško toliko časa, dokler bo kristanovcem uspevalo vsako leto med nami najti kakšnega Svetka, Korena, Uratnika, Kru-

šiča, Jerama itd. Taki izdajalci so, ki dajejo vedno nove hrane ljudskim govoricam, »da so vsi enaki«.

Naš kongres in naše delavstvo mora torej predvsem paziti, da takih nezvestih ali premalo vztrajnih mož ne bo postavljalo na vodilna mesta, na katerih je nevarnost, da se jim približajo kapitalistični agenti z raznimi obljubami slave ali blaga. Če pa jih na taka mesta postavi, mora biti z njimi v stalni zvezi, ne pa jih puščati preveč same. Pod kožo smo vsi rdeči in za vsakega je nevarno, če so sestanki prerediti in debate v tisku premalo odkritosrčne.

Sestanki in tisk so za načelo javnosti predpogoj. Brez tega ni socialne demokracije.

Pletilni stroji najnovejšega patenta »Ideal«, nemškega izdelka, so edina in najugodnejša prilika za trajni in dober zaslužek. — Pouk in pojasnila daje: Franc Kos, Ljubljana, Židovska ulica šte. 5.

Kako je pisal Uratnik pred 6. leti.

Mož, ki ima kot tajnik Delavske zbornice s pomočjo svojega kompromisarstva v rokah moč in odgovornost, je napisal leta 1921 za »Ljudski glas« (19. oktobra 1921, šte. 42) sledeči članek:

Filip Uratnik.

PRED STRANKINIM ZBOROM.

V eni točki se mi zdi, da si moramo biti edini, in upam, da si po ogromni večini tudi bomo. V tem namreč, da je zaupanje delavstva prvi in glavni temelj socialistične stranke, zato se da od zgoraj dol, z denarjem in vladno močjo morda zidati stranka, gotovo pa je zelo delikatno vprašanje, če se da zidati tako socialistična stranka.

Organizator, ki dela tako, zapravlja zaklad zaupanja še predno ga ima, in mora doživeti neuspeh, kajti moč je visoko stojišče, kamor se lahko nameri veliko strupenih pušč, znamenje, ki se okrog njega zbira in ki se zanj preroka mnogo umazanih duš.

Nato je treba prav povsod misliti, pa bodisi, da imamo pred očmi politiko v državi, pokrajini ali samo — v občini.

Predno prevzamemo kje moč in odgovornost nase, se moramo vsepovsod skrbno vprašati, ali smo tudi dovolj močni za to.

Kdor začne zidati strankino organizacijo od zgoraj, se podaja na spolzka pota, ki vodijo, zlasti ako je takim voditeljem — kakor je to navadno — povsem neznano, da je zaupanje delavstva fundament vse socialistične politike — v sigurne neuspehe. Na to je treba vedno in povsod misliti, kjer imamo voliti med močjo in odgovornostjo in med opozicijo in kritiko.

Važnejša kakor razprava o vseh teh stvarih in brez dvoma tudi burnejša bo razprava o domači strankini organizaciji.

Pred vojno smo bili majhna stranka. Dejstvo, da je bilo v stranki mnogo osebnosti z destruktivnim značajem, je razvoj stranke poleg že itak nad vse težavnih razmer silno oviralo. In v to stranko je po vojni vse privrelo. Ne da si v težkem delu šele ustvari svojo stranko, ampak zato, da najde v njej odrešenika zoper vse bolečine. Vse je zahtevalo od neke centrale, za katero ni nihče nič žrtvoval, govornikov, shodov, časopisov — sploh vsega. Ta centrala je delala skoro bi rekli res čudeže. Strankin proračun je držalo v ravnotežju par posameznikov. Ako so trdili ti posamezniki zavedajoč se tega, da oni ne potrebujejo stranke, pač pa stranka njih, so govorili čisto resnično. To razmerje je postalo, kakor je lahko umljivo, v kratkem nevzdržno. Zgodilo se je, da so tisti, ki so bili za strankin proračun ravnotežna sila, odšli in nastalo je vprašanje: kam sedaj?

V tem položaju je strankin tajnik pravilno presodil vse možnosti za izhode in izdal parolo:

Delavstvo si mora vzdrževati najpotrebnejši strankin aparat in časopisje docela iz lastne moči in sme iti le tako na široko, kolikor zmore. In drugo:

Strankin aparat mora biti čuvár strankinih sklepov, ki jih mora vsak brezpogojno izvrševati, pa bodisi, da je velik ali majhen gospod, pod kaznijo, da postane v stranki v trenutku odkrite upornosti avtomatično nemogoč.

Velikega programatičnega in stvarnega pomena teh dveh gesel pa marsikdo bodisi iz komodnosti bodisi iz slabega namena ne razume, oziroma noče razumeti.

Strankin zbor je poklican, da napravi tukaj red in da poveri novo izvoljeno strankino vodstvo s krepko avtoriteto.

Uratnikova želja se je na znanem trboveljskem kongresu o Božiču 1921 izpolnila. Strankin zbor je napravil red in samo eden iz Mariborčanov (Bahun) je govoril proti, in Čobal je pa vsaj glasoval proti. Drugi vsi za. Tudi Uratnik seveda.

Zdaj po 6 letih vprašamo Uratnika, če iz komodnosti ali iz slabega namena ne razume, kar je takrat razumel, ali noče razumeti, kar je takrat tako dobro razumel, da je celo v tisku druge poučeval.

Ne stranka, ampak Uratnik se je izpremenil!

Sicer je pa že takrat pisal neodkritosrčno. Kajti ni res, da je držalo strankin proračun v ravnotežju par posameznikov, ampak je res, da so ti posamezniki za stranko nosili denar iz raznih organizacij, ki so bile tudi last delavstva. To so bili tajni fond, za katere je delavstvo nevede prispevalo mnogo več, nego bi prispevalo, če bi plačevalo aparat svoje stranke direktno.

Resnica o konsumih, o strokovnih organizacijah in zdaj tudi o Delavski zbornici — je taka, da demagogi zlorabljajo sredstva, ki jih proletarijat tam zbira; resnica o Blasnikovi in Ljudski tiskarni je taka, da se Uratnik ne upa javno o njej govoriti. Mi pa hočemo, da bo javno govoril, ali pa da odide iz delavske službe tja, kjer pravi, da bo imel še boljše plačo.

Skrbna gospodinja ne kupi zmlete kave, ker hoče vedeti, kaj kupi. Najbolje skrbi za družino, če ji kuha rženo kavo. Zato kupi Žiko v rdečih zavitkih.

800 članov je več ko nič!

Če so trije zbrani v mojem imenu, sem jaz med njimi. To so Jezusove besede, o katerih ne vemo, če jih je res rekel, ker so vse njegove besede bile napisane šele mnogo mnogo let po njegovi smrti; vemo pa, da so ljudje takrat, ko so evangelije pisali, res mislili, da pišejo Jezusove besede. Kaj pomenijo te besede?

Jezusovo ime je v prvih stoletjih po njegovi smrti pomenilo odrešenika vsega proletariata. Vsi tlačeni in ponižani so upali, da se bodo pod tem imenom združili v enotno organizacijo, ki so jo imenovali cerkveno občino, in da bodo v tej enotni občini svobodno živeli po Jezusovem nauku. Na ta način je upal takratni proletarijat doseči svoje odrešenje, zato je bil pripravljen tudi na največje žrtve. To je zgodovinsko dejstvo, čeprav ga je kapitalizem popačil, da se zdi zdaj, kakor da bi bil takratni proletarijat hotel iskati svoje osvobodjenje samo v posmrtnosti. Tudi na tem svetu je hotel biti svoboden!

Gospoda je bila pa takrat še bolj mogočna ko danes. Zato se je norca delala iz tega gibanja sužnjev, od časa do časa ga je pa zatirala z ognjem in mečem. Težak boj je bojeval takrat proletarijat. Mnoge organizacije so bile že velike, pa so se zopet razbile. Mnogi so obupavali, češ, vse so nam uničili, tudi nas bodo, če se ne razidemo. Tem obupancem veljajo Jezusove (ali evangelistove) besede, da je boljše, če so vsaj trije združeni, kakor pa nobeden.

Najboljši šivalni stroj in kolo je edino le

GRITZNER in ADLER

za dom, obrt in industrijo v vseh opre-mah. Ista-tam pletilni stroj DUBIED.

Pouk v voze-nju brezplačen. — Večletna garancija.

Delavnica za popravila.

Nizke cene, tudi na obroke.

JOSIP PETECINC, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika.

Kongresu namenjeno pismo iz zapora.

Alojzij Leskošek, Okrožno sodišče v Mariboru, Jetnišnica 70-1.

Maribor, dne 13. aprila 1927.

Centralno tajništvo Jug. soc. dem. stranke

v Ljubljani.

Čenjeni sodrugi!

V soboto, ko je bil s. Bernot pri meni, sem čisto pozabil sporočiti mojo željo, da bi rad dobil letošnji koledar in »Naprej«, vse številke, ki so med časom mojega zapora izšle. Takoj po odhodu s. Bernota sem dobil sklep svetovalstvene zbornice, da se moji pritožbi radi preiskovalnega zapora ne ugodi iz razlogov, ker imamo pričakovati vsi osumljenci visoke kazni pred porotnim sodiščem in ker »stanujem stalno v Mežici« tik državne meje. Dal sem seveda na zapisnik takoj drugo pritožbo na Višje deželno sodišče v Ljubljani, odkoder še nisem prejel obvestila o rešitvi moje pritožbe. No, kakor se zdi, se bo zadeva formalno zavlačevala od instance do instance tako, da bo na vse zadnje samo še formalnost ostala.

Danes sem prejel tudi perilo, čevlje, knjigo itd. od moje žene, poslala mi je tudi 4 pomaranče, katerih pa, kakor mi je g. paznik povedal, ne bom dobil, ker se živila ne smejo donášati. No, vseeno: Glavno je, da imam perilo in knjigo. Tobaka imam tudi še tako, da radi mene lahko gospodje okrog sodnije delajo počasi, meni mojega političnega prepričanja ne bodo zrahljali s tem, če me držijo po nedolžnem v zaporu. Kot socialdemokrat sem prišel noter in kot socialdemokrat pojdem ven. Zavedam se, da ni storjena goljufija tam, kjer so bili delavci vsaj prilično pošteno plačani za svoje delo. Pač pa je goljufija tam, kjer dobiva kak možanec na ravnateljskem mestu Din 40.000 mesečno, dočim zasluži njegovi delavci le po 800—900 Din mesečno za težko delo.

Ni mi več dolg čas, čeprav sem v samotni celici zaprt. Nekaj dni sem imel nekega tovariša iz Maribora, kateri je že odšel; sedaj sem zaprt sam. Moja stalna obiskovalca sta dva goloba, ki prihajata vsak dan po drobtinice od komisa.

V nedeljo 17. t. m. bo kongres naše stranke na katerem jaz ne bom mogel prisostvovati. To je prvič v Jugoslaviji, da ne morem prisostvovati kongresu osebno. Želim kongresu največ uspeha, da bi se naše organizacije podvojile, kajti to je najboljši sredstvo za obrambo proti politični in socialni reakciji. Načelo javnosti je treba še bolj naglašati in izvajati kakor dosedaj. Načelo javnosti je treba oživitviti kot naš simbol. Kajti že opetovano se je izkazalo, da proti načelu javnosti intriganti ne morejo uspevati. Tako v slučaju konkurza pri »Slogi« in pri zaplenitvi Marksovega manifesta itd. Življenski dogodki nas učijo, da bo v bodoče treba tudi delavske plače objavljati. Kako prav bi bilo, če bi bil gradbeni odbor v Mežici svoječasnno delavske plače objavil v »Napreju« in zraven pripomnil, da te plače še ne dosegajo od zdravnikov in znanstvenikov predpisanega eksistenčnega minimuma. Radoveden sem, če bi tudi tedaj bila prišla mariborska policija aretirati zaupnike, ker so sklenili dajati »previsoke plače«.

Letošnji kongres ima torej bogate izkušnje pred seboj. Posredovalnice za delo je ministrstvo za socialno politiko odpravilo, od delavcev zbrani denar za slučaj brezposelnosti se pa steka v Beograd v neko industrijsko banko. Tako zbranega denarja je že 52 milijonov Din. Delavci brez posla pa ne dobivajo podpore iz naslova kamor delavci v ta namen plačujejo. Vidi se, da kapital triumfira na čeli črti. Sedanji minister za soc. politiko g. dr. Gosar namerava sicer nekaj tega omenjenega denarja spraviti nazaj v Slovenijo, ter ga uporabiti za gradnjo malih stanovanj. Način dajanja posojila v take namene mi pa še ni popolnoma jasen.

Spomnil sem se tudi slavnosti za 1. maj, ki pade letos na nedeljo. Ker ni več daleč do 1. maja, je mogoče, da tudi tedaj še ne bom na prostem. No, pa vseeno, saj mi nismo za procesije, da bi se kazali, kakor romarji Sv. Roka. Škoda se mi zdi le, za dneve, ki jih človek tu notri zgubi medtem, ko se je otvorila stavbna sezona, bi bilo treba, da sem doma.

Sedaj zaključujem moje pismo. Se zahvaljujem za denar ki ga je s. Bernot iz obrambnega sklada zame založil in želim skorajšnjega svidenja.

S sodružnim pozdravom
Leskošek.

Pozdravljam vse delegate!

Op. ured. Ko smo to pismo prejeli, smo že vedeli, da je s. Leskošek zopet prost, on pa tudi, da je kongres preložen na binkošne praznike, zato je ostal o Vel. noči doma v Celju. Kakor je bil prost na 1. maja, tako se bo tudi kongresa lahko udeležil, če ne bo na novo zaprt radi kakšnega novega »hudodelstva«. Predobro plačani ljudje bi lahko »spoznali«, da imajo slabo plačani delavci tudi v kakšni drugi obmejni občini »previsoke« plače, in tudi tam bi s. Leskošek lahko »stalno stanoval« ter bi se dobro plačani lahko bali, da uide čez mejo.

Še o brezposelnih podporah.

»Pravica« z dne 14. aprila 1927 mi skuša dokazati, da sem slab kontrolor, da ne razumem knjigovodstva ter da sem po zaslugi nezavednih delavcev pisar Bratovske skladnice itd. Dalje piše o neklih glasovih, ki prihajajo iz Mežice.

Da me bo to klerikalno trobilo enkrat pustilo pri miru, se mi zdi potrebno ugotoviti sledeče: Knjigovodstva razumem toliko, da sem dognal, da so klerikalci z denarjem, ki so ga prejeli od Del. zbornice, goljufali na debelo. V »Pravici« pišejo, da so delili brezposelne podpore po pravilniku, isto je izjavil tudi Gajšek na skupščini Delavske zbornice, pozneje pa (29. aprila) je Gajšek podpisal razglas, da je njegova centrala dovolila Zajcu odtegniti 3.300 Din članom samo v Velenju. Izgovor je dober, če ga tudi pes na repu prinese. Ker sem jaz že 14 dni prej (11. aprila) poslal ovadbo državnemu pravništvu in imam dokaze v žepu, da se je denar odtegoval takim, ki niso bili nikoli člani klerikalnih organizacij in tudi ne bodo, bodo pač morali klerikalci pred sodiščem dokazati, če je to po pravilniku.

Tudi so s tem denarjem kupovali take brezposelne, ki so še danes v službi.

Njihovi zavezniki socialpatrioti so vsaj toliko bolj poštene, da so po domače poslali potrdilo Del. zbornici, da so izplačali, izplačali pa niso nič.

Ali so hoteli na ta način si s tem denarjem kupiti člane, o tem bomo še govorili. Znano je, da rudarski Uniji v Zagorju huda prede za člane. V Velenju so vsi izključili in postavili komisarja, pa vse eno ne gre nikamor.

Sedaj bo vsakemu slepcu jasno, zakaj je morala »Delavska Politika« hvaliti Dr. Gosarja. Klerikalcem še povem na uho, da so tudi — kakor se vidi iz blag, potrdil v Del. zbornici — več tisoč dinarjev odtegnili industrijskemu delavstvu ter jih razdelili ljutomerskim viničarjem.

Če so jih res razdelili ali so samo kupovali člane, mi danes še ni znano — mnenja sem pa, da naj klerikalni kapitalisti ustvarijo za svoje viničarje bolniško zavarovanje in jih s tistim denarjem potem podpirajo, ne pa da ga odtegujejo sestradanemu industrijskemu delavstvu.

Delavstvo, ki se bo udeležilo dne 5. junija socialpatriotskih procesij v Ljubljani, pozivljam, da naj vpraša socialistične farje, ki bodo tam na modern način metali delavcem posek v oči, če so pripravljeni goljufije, ki se vršijo z denarjem Del. zbornice, takoj odpraviti.

Miroslav Pevec.

Dopisi.

Trbovlje. (Izkušnje naj nas učijo.) Nekateri levičarji pravijo: čim večja beda bo med proletariatom, tem bolj bo revolucionaren. To so govorili tako dolgo, dokler proletariati ni sam preiskusil tega nauka. Pravijo pa nekateri še tudi sedaj, da nas kapital še premalo izžema, kadar pa nas bo popolnoma, takrat da se bo ljudstvo že dvignilo in se bo proletariati rešil. Koliko je resnice na tem, spoznamo, če malo pomislimo, kaj smo v Trbovljah že imeli in kaj imamo. Danes, ko smo že tako daleč, da bi delavci delavcu izpred ust vzel kruh in delal napol zastoj, samo da bi svojo rodbino preživel, le pomislimo malo, koliko truda in koliko let je bilo treba, da smo si priborili v letih 1919-22 nekoliko boljše eksistenco. Takrat je bilo ljudstvo bolj navdušeno za organizacijo, ker je boljše živelo in je tudi svoje organizacije denarno lažje vzdrževalo. Ko se je pa kapitalističnim agentom posrečilo razbiti enotno organizacijo, nekaterim iz nepremišljenega hrepenenja, da bi postali čez noč komunisti, drugim, ker se jim je hotelo ministrskih stolčkov, so s tem omogočili, da se je kapital konsolidiral. Danes vidimo, kako se je vse posrečilo! Komunistične stranke ni več, kapital se je konsolidiral, njegovi pomagači imajo lepe plače in se nič več ne brigajo za nas proletarce. Vsi so v službi kapitala. Zato nas naj učijo izkušnje! Pri-povedovali so mi starejši sodrugi, kako so se morali svoje dni skrivati, kako so bili preganjani, ker so hoteli uresničiti socialno demokratični program, doseči svobodo govora in pravico do stavke. Vidimo torej, da so se naši predniki bolj brigali za svojo bodočnost, kakor se danes mi. Kar so nam oni priborili, bo v par letih povsem uničeno, če se pravočasno ne začnemo zopet boriti. Delavci, zavedajmo se, da brez socialne demokracije ne bo osvobodjenja! V Trbovljah imamo razen naše stranke še tri skupine, neodvisne, SPJ in tkzv. zedinjaše. Vse te tri skupine »hrepenejo« za zedinjenjem, kadar pa je treba pristati na pravi proletarski socialno demokratični program, takrat se izgovarjajo ti, da jih veže Moskva, drugi sploh ne marajo nič slišati o kakšnem socialno demokratičnem programu, kar se vidi tudi iz njih dela v Del. zbornici, tretjo pa veže Del. zbornica sploh. A pri volitvah so vam vse te tri skupine veliki borci za zedinjenje. To bo trajalo tako dolgo, dokler delavci ne bodo pazno zasledovali, kako politiko vodijo razni plačanci. To je jasno, izkušnje pa morajo biti naša šola. Pomislimo, koliko truda in časa bo treba, preden bomo samo tisto nazaj dobili, kar smo že imeli! In izgubili smo toliko samo radi izdajstva in razkola v naših proletarskih vrstah. Še danes skušajo razni uskokci vteptati delavcem v glavo, da morajo biti strokovne organizacije nepolitične, čeprav vidimo, da se s tem le buržoazne stranke krepijo. To bomo morali odpraviti, če hočemo, da bodo naše organizacije kdaj boljše in močnejše, če hočemo, da bo proletariati vzgojen v duhu enotne strokovne in politične organizacije. Zato se moramo tudi socialni demokrati v Trbovljah z večjo vnemo lotiti razširjenja našega programa med ostalim delavstvom. Dolžnost članov je, da zahtevajo članske sestanke in se jih udeleževati. Kadar bomo začeli o naši usodi resno premišljevati, nam bo napredek zagotovljen in pokazalo se bo, da je v pravi slogi moč.

Trbovlje. Dramatični odsek Kulturne sekcije KDZ v Trbovljah priredi v nedeljo 5. junija v dvorani g. Ane Forte na Vodah dve burki: »Lažizdravnik« in »Trije tički«. Začetek ob 19. uri.

Mežica. Pri nas klerikalcev skoro da ni. Rudarji preveč jasno vidijo, da je vse delo katerekoli kapitalistične stranke obrnjeno na korist rudnika in na škodo delavstva. Tudi tisti delavci, ki so bili nasprotni socialni demokraciji, ker so mislili, da smo res samo umazani materialisti, tudi tisti nam priznajo, da je naše delovanje pošteno in nas sodijo le po našem delu, kakor sodijo po delu tudi vlado in vladne stranke. (Op. ur. Torej so tudi ti delavci postali materialisti, to je, sodijo vse ne po idealno lepim programih, ampak po materialnem delu za ali proti ljudstvu!) Videli so, kako krivično nam je demokratski veliki župan razpustil obč. odbor in krajevni šolski svet, videli so pa tudi, da je njegov klerikalni naslednik tudi tak in nič drugačen, čeprav govorijo klerikalci vedno o avtonomiji. Ker delavci in tudi kmetje to vidijo, se kapitalistični agenti bojijo, da bo njih demagogija odklenkala. Zato hočejo naši stranki naprtiti, da je kriva redukcij. »Pravica« piše 26. maja 1927: »Črna-Mežica. Mežiški svinčeni rudnik je napovedal 14. maja odpust 30. delavcev in naslednjo periodo zopet 30, in menda takó naprej. V odpustnicah zagovarja rudnik redukcije s slabim gospodarstvom. Po našem prepričanju slabega gospodarstva niso krivi delavci, pa kljub temu naj nosijo oni posledice. Ali so to uspehi šuštarje bernotovcev? Delavci, spreglejte in se povrnite k stvarnemu delu v močni, pravi strokovni organizaciji: Strokovni zvezi rudarjev!« Naša stranka pa ni bila na vladi, kakor vaša, in ne nosi odgovornosti za kapitalistično gospodarstvo. Kaj je napravil minister dr. Gosar za odpustitve in po zakonu zaščitene zaupnike? Če bi bilo po našem, bi kapital ne okradel države in občine za davke, župnikom pa dajal doklade, delavskim izdajalcem gostilne, davčnim upraviteljem 15.000 Din itd. Samo taki pišejo v »Pravici« in druge take liste, rudarji in kmetje ne!

Mežica. Krivice, ki jih delavno ljudstvo trpi so v sedanjem času tako neznosne, da presegajo vse meje. Napisal bom nekaj vrstic, da povem svoje mnenje. Jezus je rekel: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe«; to se pravi, da je dolžnost vsakega človeka svojemu bližnjemu privoščiti to, česar sam želi in mu tudi pomagati, kadar vidi, da je v stiski. Dandanes pa se dogaja ravno nasprotno. Zakaj? Zato, ker duhovniki Jezusovega nauka ne razlagajo prav, ampak zavijajo njegov nauk tako, da je le kapitalistom v korist, nam delavcem pa v škodo; zato ker sta si duhovska oblast in prosvetna oblast v zvezi. Zaradi tega so pa kapitalisti že tako pre-

drzni, da že zakona o zaščiti delavcev ne vpoštevajo več. Zato lahko mirno uživajo že na zemlji raj, dočim ga duhovniki nam obetajo še le po smrti (ko ga ne bomo več potrebovali). Nezavedno ljudstvo še verjame kapitalističnim hlapcem, agentom in sorodnikom, zato je pa dandanes že tako daleč prišlo, da tiste delavce, ki se borijo za naše pravice in za zboljšanje našega položaja, politične oblasti preganjajo in zapirajo. Če bi nezavedno delavstvo kaj vpoštevvalo Jezusove besede, bi moralo priti do spoznanja, da je tudi njih dolžnost, pristopiti k naši socialno demokratični stranki in Kmetso delavski zvezi, ker vsak, kdor si služi svoj kruh z delom, ročnim ali duševnim, bodisi kmeti ali industrijski delavec, vsi brez razlike spola ali poklica spadajo k nam! Kajti v resnici sta samo dve stranki, ena je delavska druga kapitalistična, vse druge, kolikor jih je, so samo zato, da nas sleparijo, da bi delavstvo še dalje časa ne prišlo do združitve. Kapitalisti dobro vedo, ko bo delavstvo zavedno in z nami združeno, potem bo tudi njihov demagogij konec. Trdno sem prepričan, da zavoljo nezavednosti tistih, ki še danes niso v naših vrstah, moramo tudi mi z njimi vred trpeti pomanjkanje in revščino, česar bi drugače ne bilo treba, če bi se delavstvo bolj brigalo za svoje lastne interese in mislilo s svojimi možgani in ne poslušalo tistih od kapitalistov dobro plačanih agentov, ki so kakor volkovi v ovčjih kožuhih. Tudi v Delavski zbornici je večina takih, ki mislijo, če so uradniki, da so nekaj več kakor mi drugi delavci. Kakor je razvidno iz poročila o III. skupščini Delavske zbornice, je g. Franc Terseglav povedal med svojim govorom: »Vsako delo je častno. Rudar pod zemljo dela težko, uradnik v DZ pa opravlja višje delo, če premišljuje, kako bo rudarja osvobodil.« Torej tu je res precejšnja razlika med tistimi, ki premišljujejo kako bodo rudarja osvobodili in med rudarji ki pod zemljo težka dela opravljajo. In ta razlika je v tem, da prvi delajo z možgani in z rokami, ko pišejo in računajo in imajo lahko službo, dočim drugi pod zemljo delajo tudi z možgani in z rokami, ampak njihovo delo je zelo naporno, zato pa imajo prvi po tri do štirikrat večjo plačo kakor drugi. Torej kje je pravica? Če hočete res biti pravi delavski zastopniki, morate delati tudi na to, da bomo tudi mi delavci za vsako delo pošteno plačani, pa ne samo uradniki v DZ. Prav tako ste tudi dolžni nam drugim delavcem preskrbeti pravo izobrazbo, da bomo tudi imeli ugled, zmožnosti in dostop povsod, ne samo uradniki DZ, saj zato ste tudi od nas plačani! Nisem vam nevoščljiv vaših plač, ampak mi tudi zahtevamo, da se nam zagotovi eksistenčni minimum, da nam ne bo treba kruha stradati, kakor ga moramo sedaj. H koncu svojega govora je Terseglav še naglašal, da gre do klerikalci rajši z vragom skupaj kakor z nami; s tem je jasno povedal, da oni rajši kapitaliste podpirajo, kakor da bi nam delavcem pomagali. Pa g. Terseglavu tega še ne zamerim toliko, ker je poln klerikalnega duha, pač pa zamerim g. Sedeju, ki je našim delegatom očital, da če bi hoteli zidati povsod, bi lahko postavili kvečjemu kakšne kurnike, kamor bi šel komaj Leskošek s svojo organizacijo noter. Priporočam g. Sedeju, da si ogleda v »Ljudskem glasu« tabelo naših organizacij, da bo videl, kakšen kurnik bi morali postaviti, da bi »šel Leskošek s svojo organizacijo« noter. Vprašam g. Sedeja, kako more nam odreči pravico imenovati se socialdemokrate! Ne vem, ali res ne ve, kaj je socializem, in kaj vsebuje naš socialistični program, ali je on iz hinavščine tako govoril. Povedano naj bo, dokler bo on imel namen kapitaliste ščititi, tako dolgo se on in njegovi pristaši ne smejo med marksiste šteti, ker to dobro vem, da kdor noče izvrševati socialističnega programa, tak tudi za delavstvo ne more kaj koristnega storiti.

Delavec.

Vrhnika. Dne 7. avgusta se bodo vršile občinske volitve na Vrhniki. Povsod se opaža izredno veliko zanimanje za predstojajoče volitve. Delavstvo gre enotno v volilni boj. Opaža se zlasti, da se skušajo kmetje otresti farovski vpliva in Maroltovega vpliva, in da se snuje posebna lista okoliških vasi. Naravno, da hoče klerikalna stranka preprečiti tako cepljenje. Opozorjamo zavedne sodruge, da se udeležijo naših shodov, in da privedejo na volišče tudi vse one, ki so pri zadnjih volitvah ostali doma. Čas za vložitev reklamacij poteče 10. junija. Volilni imeniki so na vpogled pri sodr. Langofu.

Celje. Občinske volitve delajo meščanskim strankam mnogo skrbi. Odkar so razpisane volitve, so na delu razni agitatorji, kupljenci meščanskih strank. V to grdo delo so vpregli tudi nekaj invalidov, zlasti radikali delajo z vso nesramnostjo. Oni obetajo ljudem razne službe. Tako n. pr. obetajo tistim delavcem, ko so bili odpušteni pred 2 letima na občini, da pridejo zopet nazaj na občino, če bodo glasovali za radikale. Ali ni to višek nesramnosti, kar si dovoljujejo razni »intrigenti«, ki smatrajo slovenske delavce za svoje marionete in za svoje orodje! Take obljube delajo najbolj tisti, ki so povzročili odpust! Ali niso pritiskali radikali in klerikalci na to, da je preveč delavcev na občini, da jih je treba odpustiti. Ko so bili stari delavci odpušteni, so se pa novi sprejeli na občino. Novi in stari naj bi bili sedaj radikali. Tu se vidi, kako izrabljajo nekateri advokati in gostilničarji občinsko gospodarstvo za svojo agitacijo. Nekateri delavci pa taki lumpariji žal nasedajo, ker ne poznajo neznačajnosti buržoazne politike. Delavci so pozabili, kdo jim je preskrbel davek na ročno delo, pozabili so, kdo je glasoval za spremembo zakona o stanovanjih, po katerem se nakaže od 1. maja do 1. nov. 1927 stanovanje samo žandarjem, policajem, oficirjem ter drugim državnim nastavljenjem. Delavci pa grede lahko na cesto, dokler velja omenjeni zakon, ki so ga skušali klerikalizirati. Vse to se zdi, da so delavci Gregor Vipotnik, Josip Dokler, Ivan Očepek, Jožef Skerbinšek, Martin Skerbinšek, Viljem Čouč in Matevž Turnšek pozabili, da so se dali vjeti na radikalne limance. Samostojni demokrati očitajo klerikalcem Zaloško cesto, klerikalci pa demokratom Fakina. Oboje je produkt buržoaznega nereda, ki ga imenujejo družabni red po milosti božji eni kakor drugi.

Perilo vaših malčkov bo mehko in prijetno, cvetoče belo in prosto bolezenskih hal, ako bo s Persilom čisteno.

Razvzeti se po navodilu uporabe, se pravi svitati učinek.

To grdo delo kapitalističnih strank pa hočejo izrabiti tretji, t. j. kapitalistični agenti okrog stranke g. Korena. V »Delavski Politiki« pišejo, da so za stanovanjsko zaščito najemnikov. Delavce opozarjamo, da lista, na kateri kandidira g. Felicijan, ni nič boljša od meščanskih. Kdor ne verjame, naj pogleda v Delavsko zbornico, pa bo videl, da delajo klerikalci in demokrati skupno s kristanovci. Edina stranka, ki dela za gospodarski in kulturni napredek delavca je Jugoslovanska socialdemokratska stranka, ki ima 3 škrinjico z nosilcem liste s. Stefanom Lahom.

Celje. Program združenih radikalov, klerikalcev in Nemcev za občinske volitve v Celju. Te dni se je otvorila volilna borba za občinske volitve. Delavci nestalnega prepričanja se zaletavajo iz ene v drugo meščansko stranko. Taki so tudi nekateri učitelji, ki so bili še pred letom orjumaši, a so sedaj »nepolitični« radikali. Radikali, ki so s pomočjo raznih žumrov, Janičev i dr. pomagali občinske delavce, med njimi take, ki so po 15 in 20 let službovali na občini, na ceste metati. Sedaj jim pa razni advokati obetajo, da bodo prišli nazaj, če bodo glasovali za »združeno« listo kleroradikalov in Nemcev. Invalidom pa grozijo, da bodo zgubili penzijo, če ne bodo glasovali vsi za radikalijo. Med učiteljsvom se pojavlja duh politične nevtiralnosti zato, ker pomeni prehod iz demokratske stranke v radikalno. Imena najnovejših zaveznikov srbske buržoazije bomo objavili po volitvah, da bo delavska javnost spoznala svoje izdajalce.

Opazovalec.

Celje. Stanovanjska kriza in volitve. Celjski hišni posestniki so s 1. majem t. l. že začeli preganjati hišne najemnike. Gospod Faninger, bivši avstrijski polkovnik, sedaj hišni posestnik na Glavnem trgu, je od nekega našega sodruga zahteval 500 Din mesečne najemnine za vlažno stanovanje na dvorišču. Ker mu ni toliko plačal, ga je izročil dr. Vrečku, kandidatu »združenih kleroradikalov in Nemcev«, ki ga je tožil pri okrajnem in pri stanovanjskem sodišču. Obenem zahteval zastavni popis pohištva. Za delavce se bližajo torej ludi časi, če bo zmagala pri obč. volitvah združena reakcija Nemcev in klerikalcev ali demokratarjev. Delavci bodo leteli na ceste po 1. novembru, ostali pa bodo plačevali visoko najemnino. Mestna občina je dolžna skrbeti za stanovanje svojih občanov. Zato je bila kupljena hiša pri Kroni, da se napravi 40 stanovanj, združeni Nemci in kleroradikali pa hočejo, če bodo zmagali, zidanje preprečiti, da bodo lažje izkoriščali najemnike v svojih hišah.

Celje. Kratek opis volilnega programa za oblastne volitve celjskega agitatorja Cirila Böhma. Ob času, ko je naš sodrug Franc Weisbacher s svojo družino stanoval v luknjah bivšega okrož. sodišča, so celjski Kristanovci pod vodstvom g. Korena stanovanjsko vprašanje reševali s papirnatinimi resolucijami in farbali delavce, da bodo zidali, ko bo dala vlada denar. Ko je pa s. Weisbacher sezidal hišo pri Skalni kleti, je bilo takoj več interesentov za stanovanje, predno je bila hiša izgotovljena. Neki agent Grile, član SPJ je obljubljal, da bo dal 3000 Din kot pomoč za dovršitev zgradbe, če bo dobil

v hiši stanovanje. S. Weisbacher je na to pristal s pripombo, da bi naj dal Grile 3000 Din posojila, za obresti bi pa imel brezplačno stanovanje do tedaj, da bi dobil denar vrnjen. Grile se je hvalil, da ima dosti denarja in vrednostnih papirjev. Prišel je nato v Weisbacherjevo stanovanje, namesto obljubljenih 3000 Din je prinesel le 500 Din na račun najemnine, ko je bil pri Nemcu Tepeju na ceste vržen. To je dobro došlo g. Böhmu, da je razlagal na sestankih, da je Weisbacher prejel od njihovega člana Grileca 3000 Din. Tako izgleda resnicoljubnost agitatorja Cirila Böhma.

Popravila vseh sistemov pisarniških strojev mehanik
IVAN LEGAT, Maribor
Vetrinjska ul. 30. — Tel. interurb. 434.

3. junija — 2600 izvodov.

ANTON KRISPER

LJUBLJANA, Mestni trg 26

Galanterijska
trgovina.

Tovarna
čevljev.

Cene nizke. Velika izbira! Postrežba solidna.

A. & E. SKABERNE

manufakturna veletrgovina, LJUBLJANA

uvoz in prodaja manufakturnega blaga

EN GROS

EN DETAIL

Največa izbira!

Solidne cene!

Točna postrežba!

Naznanilo.

P. n. občinstvu vljudo naznanjam, da sem otvoril na **Starim trgu št. 28** in na **Gallusovem nabrežju št. 27**

Dalmatinsko (viško) klet

kjer bom točil samo viška vina in to:

Črno vino po . . . Din 10.—
Opolo vino po . . . „ 11.—
Belo vino po . . . „ 12.—
Rakijo po . . . „ 40.—

Na razpolago tudi razna mrzla jedila.

Za mnogobrojen poset se priporoča

Marjan Borčič.

Naznanilo!

Slavnemu občinstvu naznanjam, da sem otvoril

brivski salon za dame in gospode.

Delavci in dijaki imajo poseben popust. Izvršujem striženje vsakovrstne mode, onduliranje in manikuro. Postrežba točna in solidna.

Salon za friziranje in negovanje las **Anton Čoh, Celje**
vis à vis Narodni dom, Ljubljanska cesta št. 6.

Modna trgovina R. SAVNIK, Celje

Aleksandrova cesta 4

vam nudi vsakovrstno blago po najnižjih cenah, kakor n. pr. moško in žensko perilo, moške klobuke in kape. — Velika izbira svilenih robcev, pletenin, nogavic in rokavic, belo platno in šifon za perilo. — **Delavci poseben popust.**

Tvornica dežnikov in solčnikov

L. MIKUŠ, Ljubljana, Mestni trg 15

priporoča svojo bogato zalogo dežnikov v kakršnikoli velikosti po najnižji ceni.

Ustanovljeno leta 1839.

Manufakturna trgovina JOS. ŠLIBAR

LJUBLJANA, Stari trg 21

nudi najboljše sukno in volneno blago za moške in ženske **po najnižjih cenah.**

NOVA

manufakturna in modna trgovina „Pri Golobu“
Celje, Narodni Dom.

Vam nudi svojo bogato zalogo tu- in inozemskega blaga po konkurenčnih cenah. Fabriško platno od Din 6.50 naprej. Belo platno od Din 8.— naprej. Platno za rjuhe od Din 25.— naprej. Oksfort za srajce od Din 10.— naprej. Blago za moške obleke od Din 60.— naprej. Druk od Din 10.— naprej. Močna hlače od dvojna širina Din 30.—. Ševijot v raznih barvah dvojna širina od Din 35.— naprej. Volneno blago v vseh barvah dvojna širina od Din 48.— naprej. Močne ženske nogavice od Din 15.— naprej. Močne moške nogavice od Din 9.50 naprej. Srajce za moške od Din 31.— naprej. Spodnje hlače od Din 20.— naprej. Pavolnasti krepi za ženske obleke od Din 12.— naprej. — Velika izbira svilenih robcev, nogavic, naglavih robcev, brisač, odelj, potrebščine za šivilje in krojače. Lastna izdelava delavskega perila. Stranke iz dežele in delavci dobijo poseben popust. Stranke pa, ki trgovine osebno obiskati ne morejo, se jim na željo pošljejo vzorci.

POZOR! Poglejte si novo urejeno **specijalno trgovino klobukov**

JOS. POK nasl. MIRKO BOGATAJ

LJUBLJANA, Stari trg 14.

Najceneje nakupite
izgotovljene moške obleke od Din 400.— naprej.

Obleke za dečke po izredno nizki ceni, kakor tudi spomladansko volneno blago, šifon in kontenino, kambrike in vse manufakturno blago, moško in žensko perilo itd. pri

M. BENEDIK, Ljubljana,
Kette-Murnova c. 8 (prejšnja Martinova c.)
Obleke po meri.

POZOR!

Kdor hoče dobro dalmatinsko kapljico, originalni viški opolo, belo, in specialno rožico po Din 12, čez ulico po Din 11, črno specialno Din 10, čez ulico Din 9, ta naj obišče dalmatinsko klet v Ljubljani, Dunajska cesta 9, dvorišče, ter tudi v gostilni „Zlatorog“ v Gosposki ulici št. 3. Za gostilničarje iz zaloge jako zmerne cene. Zahtevajte oferte in vzorce. — Se priporočata:

Brata Ložič.

Triko-perilo

za moške, žene in otroke, volna v raznih barvah, rokavice, nogavice, dokolenice, nahrbtniki za šolarje in lovce, dežniki, kloti, šifoni, žepni robci, palice, vilice, noži, škarije, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, brivce edino le pri trdkl

Josip Petelinc, Ljubljana,

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Najnižje cene! Na veliko in malo.

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6, reg. zadr. z om. zav.

Tiskovine za šole, županstva in urade, najmodernejše plakate in vabila za veselice, letne zaključke. Najmodernejša uredba za tiskanje časopisov, knjig, brošur itd.

Stereotipija.

Litografija.

Tiskarna „Slovenija“, družba z o. z., Ljubljana, Wolfova ul. 1

Izdeluje časopise, brošure, knjige, tabele, delnice, note, razglednice, plakate, pisma, račune, trg. in uradne kuverte, vizitke, kalendarje itd. Strojno numeriranje. Rotacija.